

Mit csinál a könyvtáros, amikor nem olvas?

5. rész – Adatbázisok szolgáltatása

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár stratégiai tervében küldetesként nem kevesebbet vállaltunk, mint hogy: „biztosítjuk kutatóink, oktatóink és hallgatóink számára a szükséges információk megtalálását és hozzáférését”. Sorozatunk eddig megjelent cikkeiből megtudhattuk, hogyan jutnak el a könyvek a polcokra, hogyan válnak a tudományos publikációk bárki számára elérhetővé, és hogyan segítik a könyvtárosok a hallgatókat – sőt a kutatókat is – az információkeresés rögzös útján. Ebben az írásban azt mutatjuk meg, mit teszünk azért, hogy teljesíthessük fenti vállalásunkat.

Haladunk a korrall – néha meg előtte lépkedünk

Egy-egy tudományterület fejlődése mindig együtt jár a kapcsolódó információk mennyiségének növekedésével, melynek rendszerezése már régóta különféle adatbázisokban történik. A Debreceni Egyetem évtizedek óta fizet elő valamilyen formában adatbázisokra a kari, intézeti, tanszéki igényeknek megfelelően, s ezek szolgáltatási környezetét hagyományosan a könyvtár alakítja ki és működteti. Az 1980–90-es években még CD-ROM-on érkező adatbázisok (Medline, Science Citation Index, Current Contents) használatához a kor mércéjével mérve igen korszerű kutatótermet hoztak létre az orvosi karon, de az éledező számítógépes katalógust is az elsők között lehetett Debrecenben használni. Az információforrások azóta a webre költöztek, de ez csak formájában változtatott a könyvtár feladatain, a lényeg maradt: az adatbázisokkal kapcsolatos adminisztrációs munka továbbra is itt zajlik.

Egy külön munkacsoport felel azért, hogy a legújabb adatbázisok és egyéb tudományos források eljussanak az egyetem kutatóihoz. Olyan könyvtárosok ők, akik munkájuk során már egyáltalán nem találkoznak könyvekkel. Folyamatosan figyelik viszont az adatbázisok „piacát” és a kutatói

The screenshot shows the website interface for the Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. The main navigation bar includes links for 'NYITVATARTÁS', 'RAKTÁR KÉRÉSEK', 'ONLINE REGISZTRÁCIÓ', 'RENDELVÉNYEK', and 'AJÁNLÓK'. Below this, there are sections for 'HÍRLENYEK', 'A KÖNYVTÁR HASZNÁLATA', 'KERESÉS ÉS BUDAVALÁS', and 'KÖNYVTÁRAK ÉS GYŰJTEMÉNYEK'. The 'Adatbázisok' section is highlighted, showing a search bar and a list of databases with icons and brief descriptions.

igényeket, s teremtik meg a kettő közötti kapcsolatot. Első lépésben egyeztetnek az adatbázis-szolgáltatókkal az 1-3 hónapos kipróbálás technikai és adminisztratív kereteiről. Amennyiben a használókat és döntéshozókat meggyőzi a lehetőség – és fedezet is van rá –, elindul a beszerzés soklépéses folyamata: szerződéskötés, a számlák kifizetése, a működési környezet kiépítése, jogosultságok kezelése, IP-tartományok kijelölése és még számos hasonló feladat elvégzése vezet el odáig, hogy a felhasználók egyetlen kattintással hozzáférjenek a fontos információkhoz.

Jelenleg összesen 55 előfizetett adatbázis áll a Debreceni Egyetem polgárainak rendelkezésére, melyek közül 15 multidiszciplináris, 27 szakadatbázis és 12 egyéb jellegű (referenciakezelő, plágiumszűrő stb.). Ezek könyvekhez, tézisekhez, video- és képanyagokhoz, valamint csaknem 37 ezer folyóirat cikkeinek teljes szövegéhez biztosítanak hozzáférést. Ebben a rengetegben

segít eligazodni az UDiscover nevű kereső, amivel nemcsak könnyen megtalálható, de a legtöbb esetben közvetlenül le is tölthető a keresett dokumentum.

Ha jól csináljuk, nem látszik

A zavartalanul működő, folyamatos információszolgáltatás állandó és sokrétű feladatot jelent a könyvtár számára. Egy-egy letöltési link mögött a szolgáltatókkal való kommunikáció, a technikai háttér működtetése, a felhasználó környezet kialakítása és fejlesztése, valamint a több millió adatkapcsolat életben tartása rejtőzik, ami sok tekintetben napi 24 órás felügyeletet igényel.

Nincs ebben titok és varázslat sem, bár időnként igényel némi „bűvösködést”, de ha jól csináljuk, munkánk szinte teljesen észrevehetetlen marad a felhasználók számára, s csak az eredményét élvezhetik. Így van ez jól, s mi azon vagyunk, hogy így is maradjon.

Dr. Szegeginé Lovász Magdolna,
Petró Leonárd